

ÓBUDA 1355-ÖS ÉS 1437-ES HATÁRJÁRÁSÁNAK RÉGÉSZETILEG MEGHATÁROZOTT HATÁRPONTJAI

Óbuda középkori topográfiája kutatásának becses forrásai az 1355-ben és az 1437-ben kelt oklevelek, melyek a királynéi város és a káptalan területének megosztását rögzítették.¹ A határnak K–Ny-i szakaszát, amely a királynéi jobbágyok házáitól a Duna-partig húzódik, az elmúlt időben Csorba Csaba kutatta. A Budapest Régiségei 1976-ban megjelent XXIV-es kötetében kiválóan összefoglalta a területre vonatkozó történeti és régészeti kutatások eredményeit.²

1977 és 80 között tovább folytattuk a királynéi vártól É-ra húzódó középkori út Dunához lefutó szakaszának kutatását és megpróbáltuk azonosítani az 1355-ös és 1473-as oklevélben említett épületeket és egyéb határpontokat. A középkori út az eddigi kutatás alapján a Polgár tér É-i, a volt Serfőző és Kulcsár utcák nyomvonalán az Árpád fejedelem útig húzódott (1. kép). Ez a fenti terület az Árpád híd szélesítésével beépítésre kerül úgy, hogy a kutatások további kiegészítése már nem nagyon várható.

A Magyar Lajos (volt Fényes Adolf) utca Polgár tér és Tanuló utca térségében, a királynéi vártól keletre az újkori épületek elbontása után a leletmentések és ásatások során több középkori ház és utak maradványait találtuk meg.³ Ezek az épületek a várároktól északra húzódó K–Ny-i út déli oldalán helyezkedtek el.⁴

Az 1473-as oklevél ide vonatkoztatható szövege „... et per ipsam viam ante castrum existentem tendit versus Danobium et per ... procedendo pervenit ad *acilem domum*, que esset alteris Beati Petri apostoli ... Budensi fundata,⁵

A volt Serfőző utca területén a mai szint alatt útmaradványok kerültek elő. A középkori úthoz csatlakozóan Csorba Csaba két középkori ház maradványát határozta meg.⁶ Az általa meghatározott 1, 2. épülettől K-re, a volt Lajos utca 174. és Serfőző utca sarkon az elbontott újkori épület alatt nagyméretű középkori házat tártunk fel, melyet a 14–15. sz. folyamán építettek (2. kép). A ház két különálló kisebb épületből alakult ki. Az első épület két helyiségből állt és párhuzamosan helyezkedett el a K–Ny-i utcával, bejárata D-ről nyílt (2, 3, 4. kép). Az összeépítéskor ennek az épületnek a Ny-i fala lett a másik megnagyobbított ház negyedik helyiségeivel szomszédos (4, 6, 7. kép). A másik épület az utcára merőlegesen állt és eredetileg két helyiségből állt, É-i oldalán még egy harmadik nyitott, kőfállal nem lezárt helyiség mutatkozott. Ezt a harmadik helyiséget a második átépítésnél É-i irányból kőfállal beépítik és egy él-szedéssel profilált kőkeretes ajtóval zárják le (8. kép). Ekkor épül elé a negyedik helyiség, mely a második épület Ny-i részével határos. Ugyanekkor épül hozzá a Ny-i oldalon egy É-i oldalról nyitott helyiség. A helyiségek közötti kapcsolatot csak részben tudtuk tisztázni. Az épület második és harmadik helyisége között ajtó-

nyílást nem találtunk, létezését azonban kizárni nem lehet, miután egy újkori kúttal ennek az osztófalnak a középső szakaszát megbontották. Ennek a harmadik helyiségnek a Ny-i oldalán kisméretű kifelé szűkülő ablak mutatkozott – ami inkább szellőzőnyílásra utal. A 2. sz. helyiségbe a Ny-i udvarról volt a bejárat. Az ajtókeret in situ részletét tártuk fel (9, 11. kép). A házba a megemelt külső szintről az ajtónyílás szélességének megfelelő 10–15 cm magas és szélesre elhúzott öt lépcsőfok jelentkezett. A szélesebb nyílást a második átépítésnél keskenyebbre szűkítették (10, 12. kép). Az ajtó és lépcső az 1. sz. és 2. sz. helyiség D-i osztófalánál mutatkozott. Az 1-es és 2-es helyiség közötti osztófalat a 19. sz.-ban létesített pékség nagyméretű körkemencéjének alapozásával bontották meg. Ezt a D-i 1-es helyiséget az első újkori beépítésnél, miután a szint 1,40–1,60-nal emelkedett a középkori szinthez viszonyítva, pinceként használták fel a 18. sz.-ban. Hasított kövekből kialakított dongaboltozatát a középkori falba vágták bele. Hogy az 1-es és 2-es helyiség között volt-e átjárás, az újkori bolygatás miatt nem tudtuk megállapítani. Az épület külső szintjét Af. 103,63 körül határoztuk meg. Az épület D-i sarkainál a szint magasságáig nagyobb kváderekből kialakított sarokarmirozást találtunk (13. kép). Az épület belső szintje, a külső szint emelése után 50–60 cm-rel mélyebben jelentkezett. Az agyagpadló átvágásánál 13.–14. sz.-i fehér kerámia töredékei kerültek elő. A bejárat átépítése után létesült agyagpadlón és a fal egyes felületein koromfoltok mutatkoztak, ami arra enged következtetni, hogy az épületen belül tüzeltek. A 2-es helyiség középkori padlószintje alatt későrómai épület falmaradványai kerültek elő (14. kép). A középkori épületek D-i oldalán két kemence vörösre átégett agyagos fenékrészletét találtuk. Az 1-es középkori épület D-i oldalán a lépcső előtt 13. sz.-i fal és padlószint részletét bontottuk ki (15. kép). A padlószint és fal közvetlenül egy római kori épület falára, illetve terazzópadlójára húzódott rá. A 13. sz.-i ház teljes feltárására a középkori és újkori bolygatások és átépítések miatt nem volt lehetőség. A 2-ik épület K-i falán egy kisméretű később hozzáépített támpillért találtunk (17. kép) és ettől É-ra a középkori szinttől jelentkező kutat határozottuk meg. A kutat valószínűleg a legutolsó középkori periódusban körülfalazták, a kút betöltésében 2,5–3 m mélységig későközépkori, 17. sz.-i és kevés újkori kerámia került elő. A kút vagy ciszterna teljes feltárására sem volt lehetőség. Az épület É-i oldalán a 18. sz.-i útréteg alatt középkori külső szintet találtunk. Ez folytatása annak a kelet–nyugati irányú útnak, melyet Csorba Csaba az 1-es és 2-es épületektől északra meghatározott. Két középkori út és épület maradványát határoztuk meg ettől az épületcsoporttól D-re és É-ra (az Árpád-híd északi oldalánál a park területénél (16. kép). Ettől a közép-

kori épülettől DK-re középkori kemence és tüzelőhely maradványai kerültek elő. Az Árpád fejedelem út közelében a volt Serfőző utca folytatásában a Kulcsár utca alatt újkori és azoknál korábbi, feltehetőleg középkori épületek falmaradványait találtuk. Az újkori épületek falai és újkori betöltési rétegek alatt ezen a területen közel 3 m széles É–D-i irányú római falat találtunk (Ny-i oldalán a fal zoklaja Af. 101,30-nal jelentkezett).⁸ Ez az É–D irányú fal a 4. sz.-i erőd K-i zárófala, melyet Szirmai Krisztina, Facsádi Annamária és Németh Margit több helyen meghatározott.⁹ Az erőd fal K-i széléhez épült hozzá az a K–Ny-i tájolású ház, melyet a 18. századi épület miatt bontottak el. Ennek az épületnek Ny-i fala a 4. sz.-i erőd visszabontott felületén folytatódott (18. kép). Ezen a területen újkori rétegekkel bolygatva több nagy jelentős római kori épület részletét határozták meg.¹⁰ Ezek az épületek, miután őket csak az újkorban bontták el és a faltetők a terület középkori szintje fölött jelentkezték, feltételezhetően a középkorban is álltak, s valószínű, hogy a két határjáró oklevél adatai ezekre vonatkoznak.¹¹ A 4. sz.-i erőd 101,90 m-re visszabontott felületén köves útréteget határoztunk meg, mely feltehetőleg folytatása a Dunához levezető középkori útnak (19, 20. kép). Tehát az eddig ismert régészeti eredményeket összevetve, a területre vonatkozatható okleveles adatokból arra a következtetésre juthatunk, hogy a volt Lajos utca és Serfőző utca sarkán feltárt középkori ház azonos az 1355-ös és az 1473-as oklevélben említett Ladislaus Thompa illetve Tumpa házával¹² (1. kép 4. sz.) és az útszakasz, mely ettől a háztól keletre jelentkezett azonos az oklevelekben megemlített, közvetlenül a Duna partjáig futó úttal és két oldalán

álló házakkal „... per quam viam ante castrum tendit versus Danubium per vicum, qui incoatur inter domos Ladislai Tumpa dicti ex una parte, sub cuius domo est lapis longus fixus in terram, et ex alia parte Petri filii Emerici venit usque rippam Danuby inter domos magistri altaris beate Virginis et Nicolai Sclai ex alia parte, et abinde transit Danubium ad Insulam leporum ...”¹³ (1. kép 5. sz.). Az É-i középkori ház szemétdöbrében gazdag 13. sz.-i üvegyanyagot találtunk.¹⁴ Ugyancsak középkori és újkori falmaradványokat találtunk a jelenlegi Árpád fejedelem út útteste alatt. Ezek között a K–Ny-i középkori út D-i oldalán álló falmaradványok között kell keresnünk azt a vámházat, melyet egy 15. sz.-i oklevél említ, s melyet Erzsébet királyné az óbudai kikötő vámjával együtt a klarissza kolostornak adományozott.

Feltehetőleg ugyancsak a kikötőhöz futott az ÉK–DNy-i út, melynek rövidebb szakaszait a Lajos utca 158-tól K-re, a volt Lajos u. 165. helyén és a 4. sz.-i erőd saroktornyától D-re határoztuk meg. Az út legmélyebb szintje 11–12. sz.-i kerámiával volt datálható, a fölötte húzódo rétegben 13. sz.-i kerámia és a legmagasabb rétegen 14–16. sz.-i kerámia került elő. Ez az út lehetett az esztergomi nagy utat a révvel összekötő 11–12. sz.-i piac utca, melyből a 14–16. sz. között a piac tér a mai Lajos utca 158. körül kialakult. Az út körül korai épületek maradványai, kerámia és egyéb leletanyag került elő¹⁵ (21. kép). A leletek kora jól összeegyeztethető a piacra és a révre vonatkozó okleveles adatokkal és az óbudai városfejlődésnek azzal a korai szakaszával, melyet Fügedi Erik és Kubinyi András felvázolt.¹⁶

Rövidítések

Bárfai Szabó 1938 *Bárfai Szabó L.*: Pest megye történetének okleveles emlékei 1002–1599-ig. Budapest 1938. Budapest Régiségei
Csorba 1976 *Csorba Cs.*: Az óbudai szent Margit egyház környékének kutatása. BpR XXIV/1. (1976) 257–264.

Kumorovitz 1976 *Kumorovitz L. B.*: Óbuda 1355. évi felosztása. (I. Lajos király és Erzsébet anyakirályné. 1355. aug. 17. és 1356. okt. 17.-i oklevelek.) BpR XXIV. (1976). Tanulmányok Budapest Múltjából

Jegyzet

1. „... , abinde versus merudium per murum dirutum, cuius lapides usque ad finalem lapidem sunt prometis assignati, et abinde per quandam metam terream ad murum curie fratrum minorum, cuius porta respicit versus ecclesiam albam beate virginis, et abhinc transeundo vicum circa allogium seu domum c/oloni r/eginalis currit per ortos ad quoddam fossatum, quod est ante castrum, quod quidem fossatum dividitur per quandam viam

magnum, per quam itur ad predictam ecclesiam Albam beate Virginis, in cuius fossati utriusque latere sunt due mete lapidee, quarum una ex parte septemtrionali separat portionem civitatis ecclesie cedenti et alia ex parte meridionali separat portionem regali, per quam viam ante castrum tendit versus Danubium per vicum, qui incoatur inter domos Ladislai Tumpa dicti ex una parte, sub cuius domo est lapis longus fixus in terram, et

ex alia parte Petri filii Emerici venit usque rippam Danuby inter domos magistri altaris beate Virginis et Nicolai Sclai ex alia parte, et abinde transit Danubium ad Insulam leporum supradictam iuxta superiorem partem castrum diruti et ibi terminatur, salvis ecclesie et eorundem prepositi et capituli iuribus tam in superiori parte quam inferiori metarum predictarum, que in fluvio Danuby habere se pretendunt, per omnia remanentibus." *Kumorovitz* 1976. 287.

„... Deinde versus meridiem itur per murum dirutum, cuius lapidaes usque ad finalem lapidem sunt pro metis signati. Et abhinc finitis ipsis muris dirutis venit ad murum curie fratrum minourm, cuius porta respicit versus ecclesiam albam Beate Virginis. Et abhinc transeundo circa allodium seu domum coloni reginalis inde declinatur ad orientem et venit ad quoddam fossatum, quod est ante castrum, quod quidem fossatum dividitur per quendam viam magnam, per quam itur ad predictam ecclesiam albam Beate Maria virginis, in cuius fossati utrisque latere duas metas fuisse retulissent, iuxta quas alias duas metas novas de terra agregassent, quarum una ex parte septemtrionali separat porcionem civitatis dicte ecclesie cedentis et alia a parte meridionali separat porcionem regalem, et per ipsam viam ante castrum existentem tendit versus Danobium et par... procedendo pervenit ad acialem domum, que esset altaris Beati Petri apostoli... Budensi fundata, penes quam a parte porcionis ecclesie predictae lapidem rotundum in modum (in medium?)... ome antiqua sculpture factum in terram fodendo pro meta reliquissent. Et per vicum, qui inchoatur... nos, quarum una tempore... Lodovici... usque metarum prescriptarum... domus Ladislai Thompa dicti ex una parte sub... est lapis fixus in terram, et ex alia parte altera ipsarum domorum domus Emerici filii Petri vocitabatur, venit usque ad rippam Danubii inter... altaris... parte vero ex alia colonum, qui similiter eo tempore di... Lodovici regis domus clavi... appellabatur, ubi in ipsa rippa Danubii alium magnum lapidem amplum et quadrum... instar mense in terram fodentes pro meta assignassent. Et inde transeundo... unsum leporum sepedictam iuxta supernam...

diruti inibi... que inferiore m... presertim que in fluvio Danubii habit... ducit per..."; *Bártfai-Szabó* 1938. 268–269. 1027. sz.

2. *Csorba* 1976/1. 257–264.
3. *Bertalan V.-né*: Ásatási és leletmentési jelentések u.e. kötetben.
4. Feltételezésünk szerint a középkori út azonos a római tábor déli falát kívülről kísérő út nyomvonásával. A római útra vonatkozólag *Póczy K.*: Az aquincumi legióstábor és katonaváros romjainak feltárása és műemléki bemutatása. BpR 24 (1976) 14. 2. ábra. Az út feltárt szakaszán *Csorba Csaba* és *Kocsis László* a Pacsirta és Korvin Ottó u. alatt újkori cserepeket talált a római út felületén, ami az út folyamatos használatát, ill. újkori planírozását igazolja. Lásd jelentésüket a jelen kötetben.
5. *Bártfai-Szabó* 1938. 268.
6. *Csorba* 1976/1. 261. 1976/2. 66. kép.
7. *Csorba* 1976/1. 261. 1976/2. 66. kép.
8. *Bertalan V.-né*: Ásatási és leletmentési jelentések a jelen kötetben.
9. *Németh M.*: Árpád fejedelem útja. BpR 24/1. (1976) 16, 407. – *Szirmai K.*: Árpád fejedelem útja 108-tól É-ra. BpR 24 (1976) 17, 407.
10. Lásd *Tóth Ágnes* és *Németh Margit* ásatási és leletmentési jelentését a jelen kötetben.
11. „... , venit usque ad rippam Danubii inter... altaris... parte vero ex alia colonum, qui similiter eo tempore di... Lodovici regis domus clavi... appellabatur, ubi in ipsa rippa Danubii alium magnum lapidem amplum et quadrum... instar mense in terram fodentes pro meta assignassent." *Bártfai-Szabó* 1938. 269.
12. *Kumorovitz* 1976. 287. – *Bártfai-Szabó* 1935. 269.
13. *Kumorovitz* 1976. 287.
14. *Bertalan* 1976. 212., 1976/2. 347–348. kép.
15. *Bertalan V.-né*: Óbuda a középkorban. Előadás Sopron, OMF szakmai továbbképzés 1981. április. – *Bertalan V.-né*: Ásatási és leletmentési jelentések a jelen kötetben.
16. *Fügedi E.*: Topográfia és városi fejlődés a középkori Óbudán. TBM 13 (1959) 11–14. – *A. Kubinyi*: Die Anfänge Ofens. Giessener Abhandlungen zur Agrar und Wirtschaftsforschung der europäischen Ostens. Band 60. Berlin 1972. 12.

HERTA BERTALAN

NEUERE ARCHÄOLOGISCH FESTGESTELLTE GRENZPUNKTE DER GRENZBEGEHUNG VON ÓBUDA IN DEN JAHREN 1355 UND 1437

Im Jahr 1355 wird das Gebiet von Óbuda (Altöfen) zwischen der Königin und dem Domkapitel aufgeteilt. Die archäologische Bestimmung der Grenzpunkte ist bereits seit Jahren im Gange. Es gelang uns an der Nordseite der sich von den Häusern und Gärten der Leibeigenen der Königin, entlang des Grabens vor dem castrum, in Richtung Donau dahinziehenden Strasse das Haus des

Ladislau Tumpa und eines der unmittelbar an der Donau, an der Nordseite der Stresse erbauten Domherrenhäuser zu bestimmen. (Abb. 1, 2)

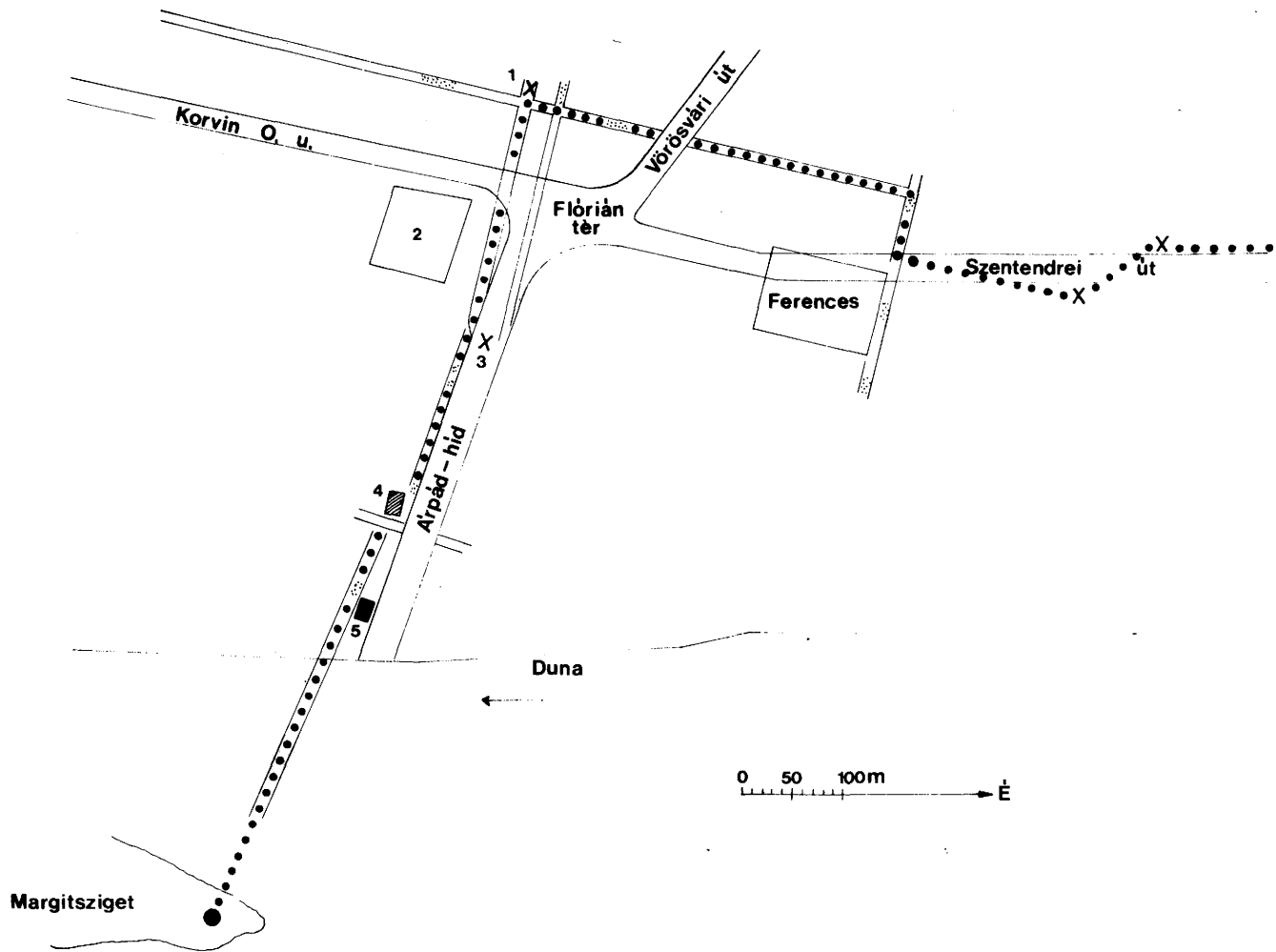
Ein Teil der Ost-Weststrasse des Mittelalters wurde in der östlichen Mauer des Festungswalls vom 4. Jahrhundert gebaut.

Abbildungen

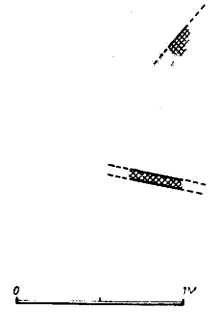
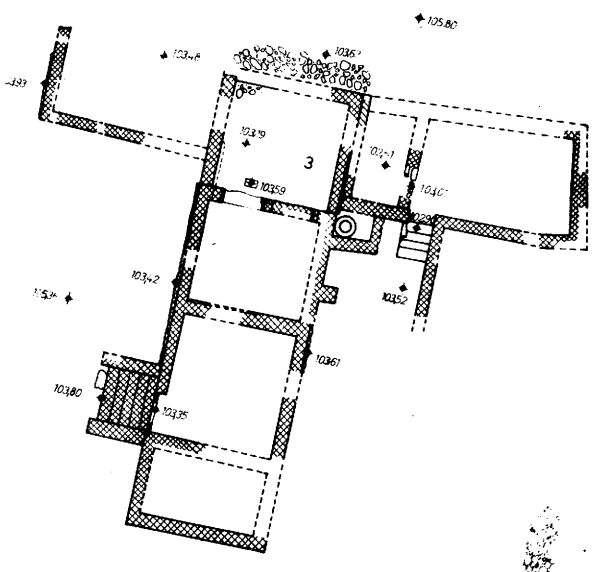
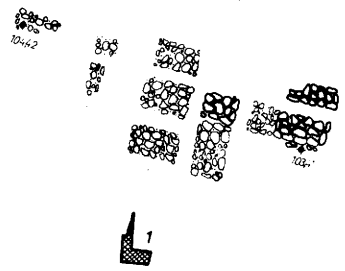
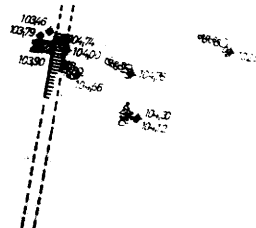
- Abb. 1. Grundriss der Ergebnisse der archäologischen Forschungen des süd- und westlichen Abschnittes der Grenzbegehung in den Jahren 1355 und 1473. — 1: Der vermutliche Eckpunkt der OW-Grenze. 2: Burg der Königin. 3: Vermutliche Stelle des im Jahr 1473 erwähnten Eckhauses. 4: Das Haus des Ladislaus Tompa (Thumpa). 5: Domherrenhaus.
- Abb. 2. Grundriss des an Stelle des Eckhauses Lajos-utca 174 und Serfözö utca 2 freigelegten mittelalterlichen Hauses mit den Strassenpartien.
- Abb. 3. Südlicher Eingang des OW-Abschnittes des Gebäudes aus dem Mittelalter, der früher ein selbständiges Haus war. In der Neuzeit wurde es vermauert. Scheidewand zwischen zwei Räumen des mittelalterlichen Gebäudes mit der Türschwelle. Sicht von NO.
- Abb. 4. Rest der NW-Ecke des zur O—W Strasse parallelen Gebäudes und NO Ecke des Raumes 4 im Gebäude Nr. 2. An der Nordseite der Gehweg und die Schuttschichte. Sicht aus NO. Überrest des neuzeitlichen Gebäudes und der Gasse, die sich auf der mittelalterlichen Strasse und im nördlichen Teil des Gebäudes parallel zur Gasse dahinziehen.
- Abb. 5. Teil der aus den Gebäuderümmern freigelegten gotischen Öffnungsumrahmung.
- Abb. 6. Fundierungsniveau der westlichen Mauer des zur mittelalterlichen Gasse parallelen Gebäudes und die sich bis zum mittelalterlichen Niveau erstreckende neuzeitliche Abrisschuttschichte. Sicht aus NO.
- Abb. 7. Gemeinsame Mauer des zur mittelalterlichen Gasse parallelen, bzw. auf diese vertikalen Hauses. Rest des an der Ecke der beiden Gebäude ausgestalteten Brunnenhauses. Nord-sicht.
- Abb. 8. Die an der ursprünglich offenen Nordseite des mittelalterlichen Gebäudes in der zweiten Bauperiode ausgestaltete Scheidewand und ein Teil der Türumrahmung „in situ“. Rest einer in die mittelalterliche Mauer eingebauten römischen Säule. Teil der Westwand des 4. Raumes. Sicht aus NO.
- Abb. 9. Teil des zweiten Raumes des auf die mittelalterliche Gasse vertikalen Hauses, die Türe und der mehrmals renovierte Lehmbooden. Sicht aus NO.
- Abb. 10. Westeingang des zur mittelalterlichen Gasse vertikalen Hauses mit der verengten Türöffnung. Sicht aus NW.
- Abb. 11. Westlicher Eingang des Gebäudes aus dem Mittelalter und Rest des im Hofe freigelegten Backofens mit der neuzeitlichen Aufschüttungsschichte. Sicht aus SW.
- Abb. 12. Teil der Westwand des zur mittelalterlichen Gasse vertikalen Gebäudes und die in der zweiten Bauperiode ausgestaltete Treppe und Trep-penstützmauer. Sicht aus N.
- Abb. 13. SO Ecke des Gebäudes aus dem Mittelalter, dem sich die Ostwand des neuzeitlichen Gebäudes anschliesst. Der mittelalterliche Gehweg wurde durch diese Mauer unterbrochen. Sicht aus S.
- Abb. 14. Die unter dem mittelalterlichen Lehmbooden des zweiten Raumes vom Gebäude aus dem Mittelalter freigelegte Mauer aus der späten Römerzeit und die Aufschüttungsschichte. Sicht aus W.
- Abb. 15. Der südlich von dem zur mittelalterlichen Gasse parallele Gebäude aus dem 14.—15. Jh. freigelegte Lehmbooden aus dem 13. Jh. und ein Abschnitt der mit diesem gleichaltrigen N—D Mauer. Die Treppe des Gebäudes wurde auf den Lehmbooden gebaut. Sicht aus NW.
- Abb. 16. Ein Teil des an der Nordseite der mittelalterlichen Strasse in Richtung O—W erschlossenen Lehmboodens aus dem Mittelalter, der durch eine neuzeitliche Mauer durchschnitten wird. Unter dem Fussbooden Gebäudereste aus der Römerzeit. Sicht aus SW.
- Abb. 17. Ein Teil der Ostwand des Gebäudes aus dem Mittelalter mit einem äusseren Stützpfiler. Sicht aus NO.
- Abb. 18. Teile eines vermutlich mittelalterlichen Hauses, das auf der Ostseite der römischen Festungsmauer aus dem 4. Jh. erbaut wurde und die Überreste eines neuzeitlichen Hauses. Sicht aus S.
- Abb. 19. Ein Teil der östlichen Mauer der Festung aus der Römerzeit und einer Strasse die in Richtung O-W über die Mauer zu die Überfahrt führte.
- Abb. 20. Die unter dem Niveau des Gebäudes aus dem 19. Jh. freigelegte Strasse aus dem 18. Jh. Unter der Strasse ebenfalls eine neuzeitliche Planierungsschichte. Die Schichte wird durch den sich an die Mauer der römischen Bastei er-trek-kenden Steinweg — vermutlich aus dem Mittelalter — bedeckt. Sicht aus N.
- Abb. 21. Import keramik aus dem 11—2. Jh., die unter dem Niveau aus dem 13. Jh. in der Aufschüttung eines Objektes im Gebäude aus der Römerzeit, an der Ostseite der zum Überfahrt führenden Strasse, an Stelle des Hauses Lajos-utca 165 ans Tageslicht befördert wurde.

Képjegyzék

1. kép Alaprajz az 1355. és 1473. évi határjárás óbudai szakaszának régészeti kutatásairól. 1: A K–Ny-i határ feltételezett Ny-i sarokpontja. 2: Királynéi vár. 3: Az 1473-ban említett sarokház feltételezett helye. 4: (Thumpa) Thompa László háza. 5: Kanonoki ház
2. kép A Lajos u. 174.–Serfőző u. 2. sz. sarokház helyén feltárt középkori ház alaprajza az útrészletekkel
3. kép A középkori épület K–Ny-i szakaszának, mely korábban különálló ház volt – D-i bejárata. Az újkorban elfalazták. Az épület két helyisége közötti osztófal az ajtó küszöbével. ÉK-i nézet
4. kép A K–Ny-i úttal párhuzamos középkori épület ÉNy-i sarkának maradványa és a 2. sz. épület 4-es helyiségének ÉK-i sarka. É-i oldalán a járószint és a bontási réteg. ÉK-i nézet. Az újkori épület és utca maradványa, melyek a középkori úton és az épület É-i részén húzódnak az utcával párhuzamosan
5. kép Az épülettörmelékéből kibontott gótikus nyílászokeret részlete
6. kép Középkori utcával párhuzamos épület Ny-i falának alapozási síkja és a középkori szintig húzódó újkori bontási réteg. ÉK-i nézet
7. kép A középkori utcával párhuzamos, illetve arra merőleges ház közös fala. A két épület sarkán kialakított kútház maradványa. É-i nézet
8. kép A középkori épület eredetileg nyitott É-i oldalán a második építési periódusban kialakított osztófal és „in situ” ajtókeret részlete. A középkori falba beépített római oszlop maradványa. a 4. helyiség Ny-i falának részlete. ÉK-i nézet
9. kép A középkori utcára merőleges ház Ny-i bejárata a beszűkített ajtónyílással. ÉNy-i nézet
10. kép A középkori utcára merőleges ház második helyiségének részlete, az ajtó és a többször megújított agyagpadló. ÉK-i nézet
11. kép A középkori épület Ny-i bejárata és az udvar területén feltárt kemence maradványa az újkori betöltési réteggel. DNY-i nézet
12. kép A középkori utcára merőleges épület Ny-i falának részlete és a második építési periódusban kialakított lépcső és lépcsőtámfal. É-i nézet
13. kép A középkori épület DK-i sarka, melyhez az újkori épület K-i fala csatlakozik. A középkori járószintet ezzel a fallal megbontották. D-i nézet
14. kép A középkori épület 2-es helyiségében a középkori agyagpadló alatt feltárt későrómai kori fal és feltöltési réteg. Ny-ról nézve
15. kép A középkori utcával párhuzamos 14–15. sz.-i épülettől D-re feltárt 13. sz.-i agyagpadló és a vele egykorú É–D-i fal részlete. Az épület lépcsője az agyagpadlóra épült. ÉNy-i nézet
16. kép A középkori épület K-i falának részlete egy külső támpillérrrel. ÉK-ról nézve
17. kép A K–Ny-i irányú középkori út É-i oldalán feltárt középkori agyagpadló részlete, melyet átvág egy újkori fal. A padló alatt római kori épületmaradványok. DNY-i nézet
18. kép A 4. sz.-i római erődfal K-i oldalára épült, feltehetőleg középkori ház részlete és egy újkori ház maradványai. D-i nézet
19. kép A római kori erőd K-i falának és a falon áthúzódó K–Ny-i irányú út részlete. ÉNy-i nézet
20. kép A 19. sz.-i épület szintje alatt feltárt 18. sz.-i út. Az út alatt ugyancsak újkori planirozási réteg. A réteget a római bástya falára ráhúzódo – feltehetőleg középkori – köves út borítja. É-ról nézve
21. kép 11–12. sz.-i kerámia, mely a 14. sz.-i szint alatt egy római kori épület betöltésében, a középkori rév felé vezető út K-i oldalán a Lajos utca 165. helyén került elő.

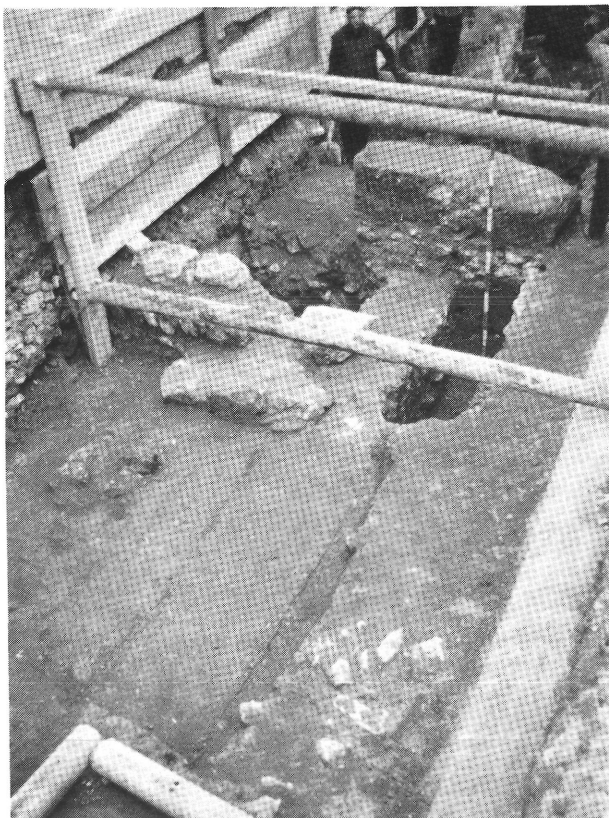
..... 1355. évi határjárás

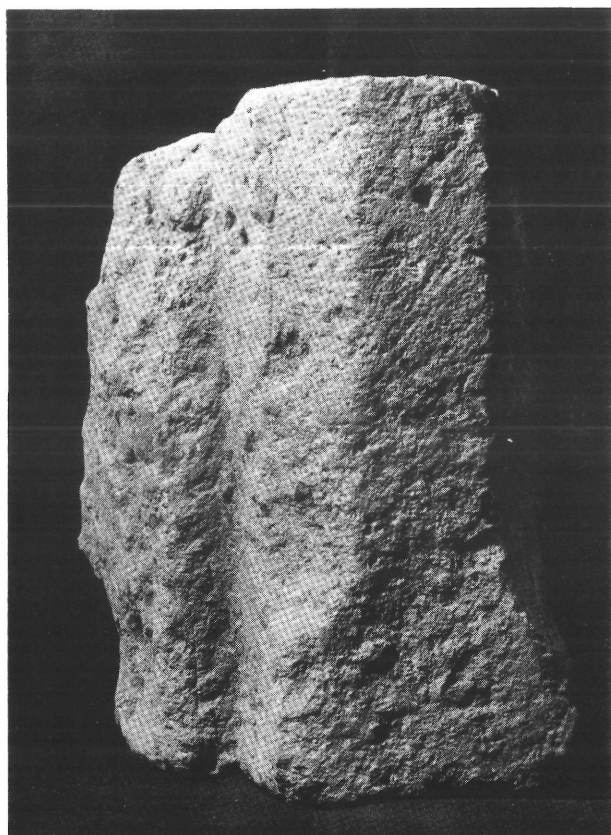
2

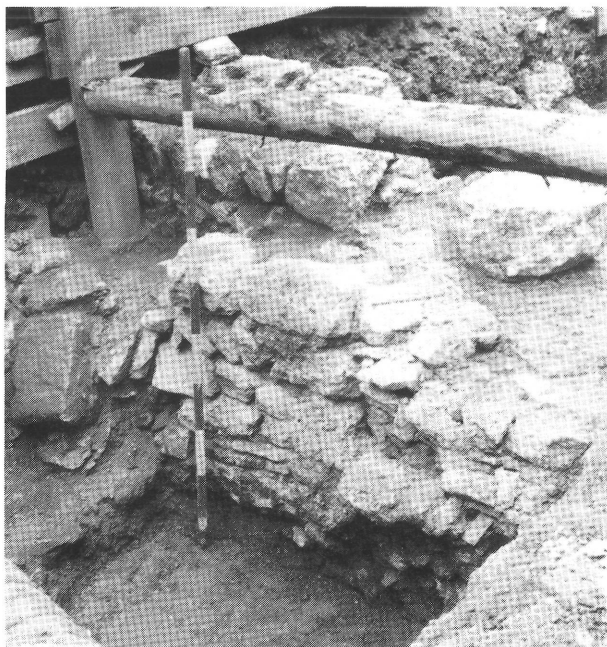
3

4

5

6

7

8

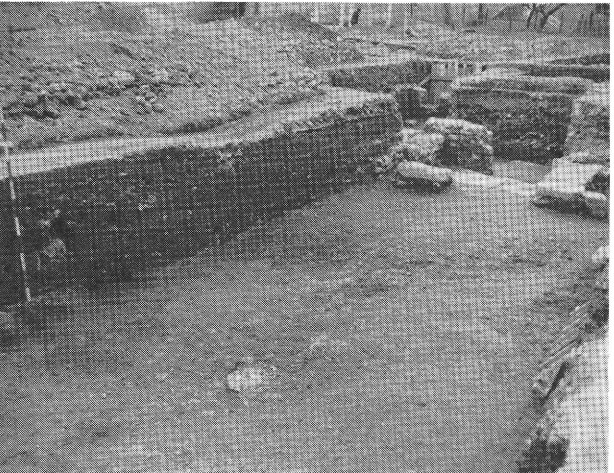

9

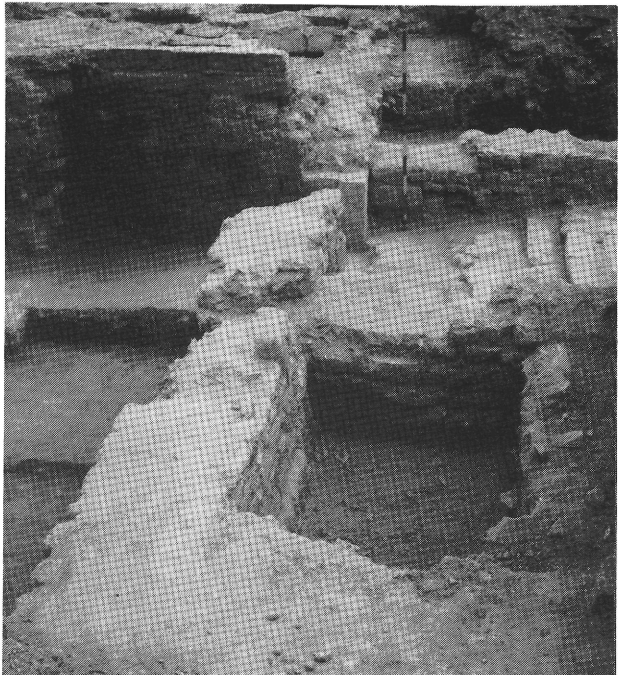

10

11

12

13

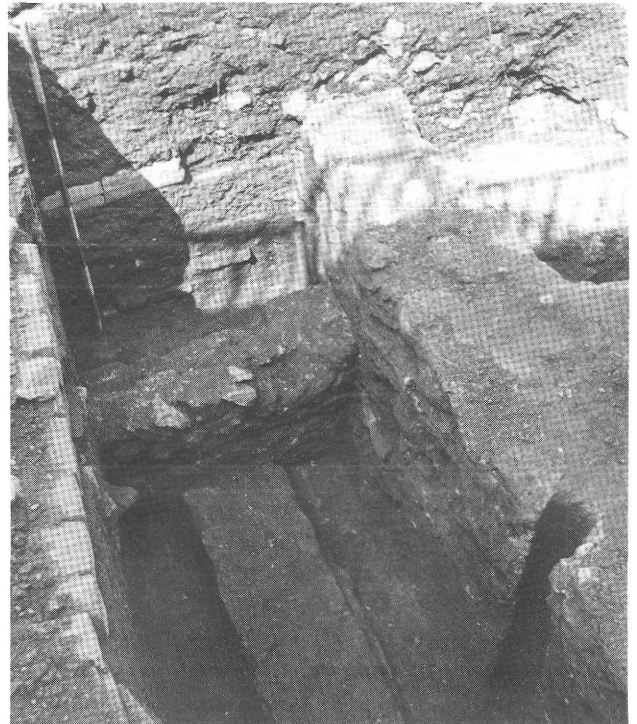

14

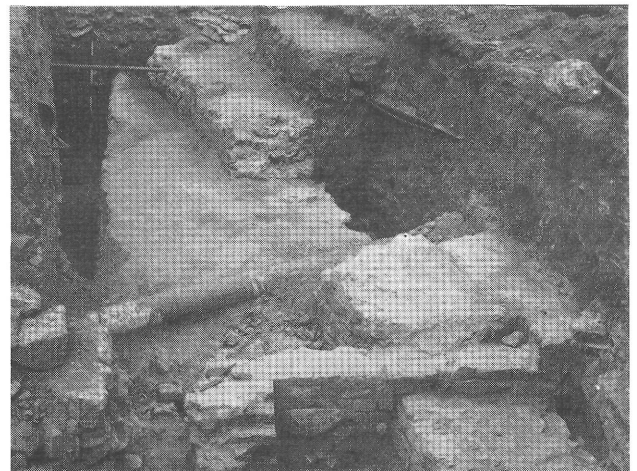
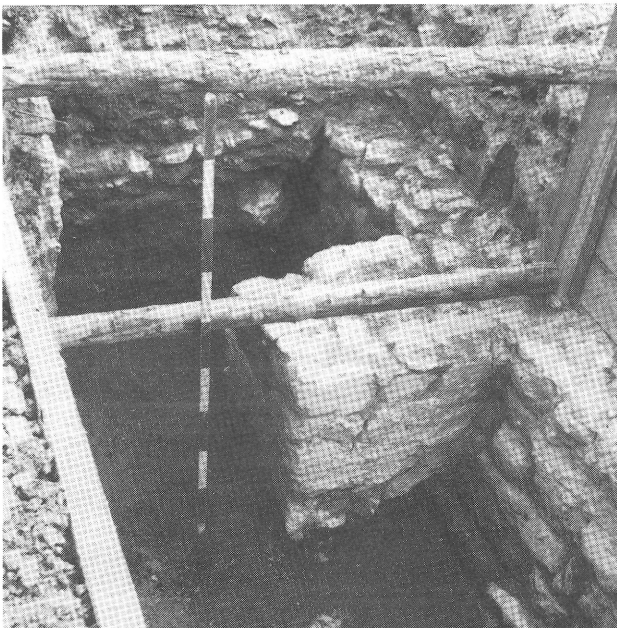
15

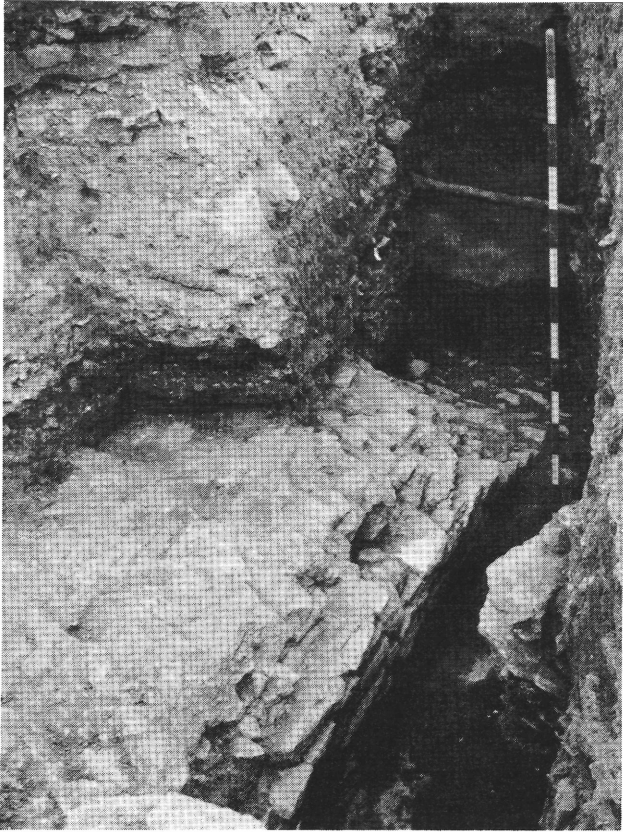
17

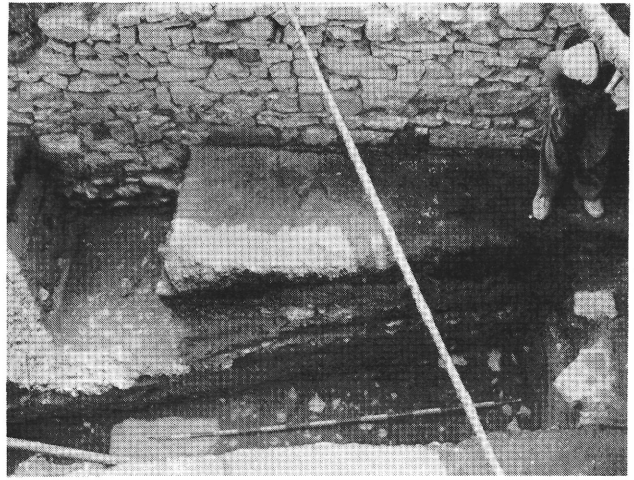
16

18

19

20

21

